

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

ÇEVRE KORUMA VE KONTROL DAİRESİ BAŞKANLIĞI

ANKARA İKLİMİNE UYGUN YERLİ MEYVE AĞAÇLARI VE BAZI MEYVELİ BİTKİ TÜRLERİ

HAZIRLAYAN

Peyzaj Mimarı Dilek YILMAZ

İçindekiler

<i>Pyrus communis</i> – Armut (Ankara Armudu)	3
<i>Prunus armeniaca</i> – Kayısı.....	4
<i>Prunus avium</i> – Kiraz	5
<i>Prunus cerasus</i> – Vişne.....	6
<i>Juglans regia</i> – Ceviz	7
<i>Prunus amygdalus</i> (<i>Amygdalus communis</i>) – Badem	8
<i>Punica granatum</i> – Nar.....	9
<i>Cydonia vulgaris</i> (<i>Cydonia oblonga</i>) – Ayva.....	10
<i>Prunus persica</i> – Şeftali	11
<i>Prunus persica</i> ‘ <i>Nucipersica</i> ’ – Nektarin.....	12
<i>Morus alba</i> – Ak Dut.....	13
<i>Morus nigra</i> – Kara Dut	14
<i>Morus rubra</i> – Mor Dut	15
<i>Ribes uva-crispa</i> – Bektaşî Üzümü.....	16
<i>Rubus idaeus</i> – Ahududu (Frambuaz)	17
<i>Rubus fruticosus</i> – Böğürtlen	18
<i>Malus sylvestris</i> – Yabani Elma.....	19
<i>Malus pumila</i> (<i>Malus domestica</i>) – Elma	20
<i>Prunus domestica</i> – Erik.....	21
<i>Vitis vinifera</i> – Üzüm (Yerli Asma/Gök Üzüm)	22

Yeni dikim yapılan bitkilerin ilk dört yıldan sonra su ihtiyacı azalır. Bu bitkilerin çanakları her yıl muntazam açılmalıdır. İlk yıllarda sıcaklığın yüksek olduğu dönemlerde haftada bir sulanmalıdır. Dört yıldan sonra ayda bir defa sulama yapılması yeterlidir.

Pyrus communis – Armut (Ankara Armudu)

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 10 – 15 metre boy, 10 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Armut meyvesinin olgunlaşma dönemine göre yaz armudu ve kış armudu olarak ikiye ayrılır. Meyvenin olgunlaştığı sapının etrafında döndürülünce kopmasından anlaşılır. Birçok farklı cinsi olan armutları yılın her mevsiminde bulabiliriz.

Çiçek durumu: İlkbaharda beyaz – krem rengi çiçekleri ile etkilidir. Çok hafif bir kokusu bulunmaktadır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Erozyona karşı etkili. Meyve bahçelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri: Bol güneşi sever. Taşlı, kumlu ve kuru toprakta yetişir. Taze, derin ve nemli olmayan yerleri severler. Soğuk ve kuraklığa dayanıklıdır fakat çok soğuğu da çok sıcaklığı da pek sevmez. Çiçek açtığı dönemde don olursa, verimi olumsuz etkilenir.

Bakım/Üretim (Ekim ve Hasat): Daldırma, çelikleme ve aşılama yöntemleri ile çoğaltılabilir. Armut ağacı kendi kendine döllenenmez, dolayısıyla armut bahçelerine arı kovanları yerleştirilir. Fidanlarına diğer kültür formları aşılanabilir.

Prunus armeniaca – Kayısı

Formu: Dağınık formulu; dikensiz, tüysüz ve dağınık dallı bir ağağtır.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve çapı: 7 – 15 metre boy, 10 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: ılıman iklimlere uygun bu bitkinin meyveleri cinsine bağlı olarak haziran – temmuz ortalarında olgunlaşır. Meyvesi kadifemsi kabuklu sulu bir meyvedir. ekirdeđinin içi tatlı ya da acı bir çekirdek içi içerir.

iek durumu: Erken ilkbaharda beyaz çiçekleri ile etkilidir. iek ve meyve kokuları ile etkilidir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Hobi bahçelerinde ekseriyetle tercih edilen meyve ağacı olduğu gibi ticari amaçlı gıda sektörü için de kullanım alanı geniştir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Güneşi sever. Drenajı iyi, kireçli ve killi topraklarda yetişir. Düřük bakım koşullarında da yetişebilmektedir.

Prunus avium – Kiraz

Formu: Dağınık formlu; dekoratif gövdeye sahip bir ağaçtır.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 15 – 20 metre boy, 8 – 10 metre çap (tepe çapı/yayılm) yapar.

Meyvesi: Cinsine göre meyvelerinin tatları, büyüklüğü ve rengi değişir. Meyveler türüne bağlı olarak mayıs ayının sonunda temmuz ayının başına kadar olgunlaşır. Ortalama 2 cm çapındaki küremsi ya da kalp biçimli meyveleri ince kabuklu, tatlı sulu ve tek çekirdeklidir. Meyvelerinin sert ve yumuşak olanları vardır.

Çiçek durumu: İlkbaharda açan, birkaç tanesi bir arada küme oluşturan beyaz çiçekleri ile etkilidir. Sonbaharda güzel renk alıp hoş renklere bürünür.

Peyzajda Kullanım Alanı: Peyzaj çalışmalarında sevilerek kullanılan bir park bitkisidir. Meyve bahçelerinde tercih edilir. Daha çok odunu için yetiştirilir. Kiraz mobilyada değerlidir. Ayrıca pahalıdır. Kiraz ağacının kabuğu düzgün ve rengi mora çalan kahverengidir. Ağacın kerestesi müzik aletleri yapımına çok müsaittir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Toprak olarak; derin, verimli, iyi süzölebilen, havalandırmaya uygun, organik maddece zengin ve yazın sulanabilen toprakları tercih etmek iyi gelişim sağlar. Ilıman iklim bitkisidirler. Genellikle donlara karşı duyarlıdırlar. Işık ya da yarı gölge ortamlardan hoşlanırlar.

Prunus cerasus – Vişne

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 2 – 10 metre boy, 5 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyvelerin olgunlaşması yaklaşık olarak haziran ayının ortasından sonuna doğrudur. Meyve olgunlukta tek tohum ihtiva eden, küre şeklinde koyu kırmızı renkli, ekşi lezzetli bir drupa tipidir.

Çiçek durumu: Nisan-mayıs ayları arasında beyaz renkli çiçekler açan, 2-10 m yüksekliğinde ağaçlar. Çiçekler yapraklardan önce açar ve kısa sürgünlerin ucunda, şemsiyemsi çiçek durumları teşkil ederler. Çiçek sapları uzun, çiçek tablası çanak şeklindedir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Genellikle ekşi - tatlı meyvesi için tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Ilıman iklim kuşağının meyvesidir. Torak ayırt etmeden her toprakta yaşarlar. Vişneler kiraz kadar toprak isteği yönünden seçici olmamakla birlikte; iyi drene edilmiş, derin, verimli, havalandırmaya uygun, organik madde yönünden zengin ve yaz ayları süresince sulanabilen topraklar, vişne yetiştiriciliğine çok uygundur.

Juglans regia – Ceviz

Formu: Yuvarlak formlu ağaç. Heybetli görüntüsüyle yüksek boylara ulaşabilirler.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 25 – 30 metre boy, 15 – 20 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Yaz başında yeşil renkli meyveleri olur. Yaprakları kokuludur.

Çiçek durumu: İlkbahar başında açan çiçekleri yeşil renkli, başaklar halinde, orta büyüklükte (5 – 10 cm), kokusuzdur. Erkek çiçekleri 5 – 10 cm uzunluğunda, dişi çiçekleri ise oldukça ufaktır. 1-3'ü bir arada bulunur.

Peyzajda Kullanım Alanı: Kent parkları, mahalle parkları (kentsel kullanım alanları); karayolları / otoyollar, tarımsal alanlar, yaban hayatı alanları (kırsal kullanım alanları) peyzajda kullanım alanlarıdır. Gölge sağlama, görsel perdeleme, rüzgar kıran, ses perdelemesi, sınırlama, yaban hayatına destek (mühendislik işlevleri); alan doldurucu, doğallaştırıcı, fon bitkisi, masif bitkilendirme, soliter (mimarlık işlevleri) gibi kullanım amaçlarıyla peyzaj düzenlemelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakım: Bol güneş isteği vardır. İyi drenajlı ve humuslu toprakları sever. Orta düzeyde bir su ihtiyacı vardır. Bakıma ihtiyacı orta derecededir ve hızlı büyürler.

Prunus amygdalus (Amygdalus communis) – Badem

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boyu ve Çapı: 5 – 12 metre boy, 7 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyveleri oval şekilli, yeşil tüylü genellikle bir, bazen iki tohumludur. Birçok çeşitleri varsa da, tıbbi bakımdan ikisi önemlidir: *Amygdalus communis* varyete *dulcis* (tatlı badem), *Amygdalus communis* varyete *amara* (acı badem). Tohumun lezzeti birincisinde tatlı, ikincisinde ise acıdır. Meyveleri eylül ayında olgunlaşır. Meyvelerinin yemişleri kurutulduktan sonra birçok alanda kullanılır.

Çiçek durumu: En güzel bahar çiçeklenmesi yapan ağaçlardandır. Mart ve nisan ayları arasında beyaz veya pembe renkli çiçekler açar. Erken çiçek açtıklarından donlardan zarar görebilirler. Çiçekleri yaprakların gelişmesinden önce açar ve kısa saplıdır. Çanak yaprakları yeşilimsi sarı renkli üçgen şeklinde, 5 birleşik parçalı, taç yaprakları beyaz veya pembe renkli 5 serbest parçalıdır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Peyzaj düzenlemelerinde park, bahçe, çit gibi mekanlarda kullanıldığı gibi meyvesi yağlı ve çok lezzetli olduğu için meyve bahçelerinde özellikle tercih edilebilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bol ışık sever, yarı gölgeye dayanıklıdır. İyi drene edilmiş killi kumlu toprakları sever. Ilıman iklim bitkisidirler. Genellikle donlara karşı duyarlıdırlar. Işık ya da yarı gölge ortamlardan hoşlanırlar.

Punica granatum – Nar

Formu: Yuvarlak, sarkık, V Şeklinde, dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker. (Yeşil ve uzun yaprakları sonbaharda dökülmeden önce altın sarısı renge döner.)

Boy ve Çapı: 3.5 – 6 metre boy, 3 – 4.5 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyve zamanı; kış başı, sonbahar başı, sonbahar ortası, sonbahar sonu. Temmuz ayında beliren yuvarlak, iri kırmızı meyveleri sonbaharda olgunlaşır. Bu meyveler kırmızı tohumlardan meydana gelir. Meyve rengi ekseriyetle kırmızı olup sarı – turuncu da olabilir. Meyve büyüklüğü 10 – 15 cm'dir.

Çiçek durumu: İlkbahar başı – ilkbahar ortası açan kırmızı renkteki, soliter durumdaki, kokusuz, orta (5 – 10 cm) büyüklüğündeki çiçekleri ile etkilidir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Doğal tarzda bahçeler (peyzaj tarzı); kent parkları, mahalle parkları (kentsel kullanım alanları); bozuk alanlar, endüstriyel alanlar, karayolları/otoyollar, şevler, tarımsal alanlar, yaban hayatı alanları (kırsal kullanım alanları) peyzajda kullanım alanlarıdır. Görsel perdeleme, rüzgar kıran, sınırlama, tıbbi bitki/kozmetik, yaban hayatına destek (mühendislik işlevleri); alan doldurucu, bitki katmanları oluşturma, doğallaştırıcı, fon bitkisi, soliter (mimarlık işlevleri) yanı sıra gösterişli meyveleri ve sonbahar rengi gibi kullanım amaçlarıyla peyzaj düzenlemelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Toprak isteği ve drenajı konusunda seçici değildir, bol güneşi sever, su isteği orta düzeydedir. Bakıma ihtiyacı çoktur ve hızlı büyür.

Cydonia vulgaris (Cydonia oblonga) – Ayva

Formu: Yuvarlak formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 3 – 7 metre boy, 4 – 5 metre çap (tepe çapı/yayılm) yapar.

Meyvesi: Sonbaharda meyveleri oluşur. 7 – 15 cm boyunda ve 5 – 12 cm genişlikte olan meyve etli, küremsi elips-yuvarlak, aromatik kokulu, hafif ekşimsi ve lezzetlidir. Önceleri yeşil ve bol tüylü, olgunlaşınca parlak sarı renklidir. Olgunlukta kabuğu hafif yağlı ve hala tüylüdür.

Çiçek durumu: Bahar sonu (Mayıs) – yaz başı (Haziran) beyaz – pembe renkte açan çiçekleri ile etkilidir. 3 – 4 cm çapındaki çiçekler tek tek ve hafif kokuludur. Taç yaprakları yenebilir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Özellikle meyve bahçelerinde kullanılır.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bol güneşi sever. Derin, gevşek, verimli; kurak ya da kireçsiz her toprakta yaşarlar.

Prunus persica – Şeftali

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 4 – 4.5 metre boy, 4 – 4.5 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyve zamanı; yaz ortası – yaz sonu. Meyveleri yazın olgunlaşır. Meyvesi bol sulu ve tatlıdır. Turuncu – sarı renkte, tüylü bir dış yapısı vardır. Meyveleri hoş kokuludur.

Çiçek durumu: Kış sonu – ilkbahar başı çiçeklenme zamanı olup; soliter halde, orta (5 – 10 cm) büyüklükte, kokusuz, çok dekoratif pembe çiçekleri ile etkilidir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Doğal tarzda bahçeler (peyzaj tarzı); çatı bahçeleri/avlular, kent parkları, mahalle parkları, meydanlar, otoparklar, refüjler, sahil bantları, yollar/caddeler (kentsel kullanım alanları); tarımsal alanlar (kırsal kullanım alanları) peyzajda kullanım alanlarıdır. Gölge sağlama, görsel perdeleme, rüzgar kıran, ses perdelemesi, tıbbi bitki/kozmetik, yaban hayatına destek (mühendislik işlevleri); bitki katmanları oluşturma, fon bitkisi (mimarlık işlevleri) yanı sıra gösterişli çiçekleri, gösterişli meyveleri, sonbahar rengi gibi kullanım amaçlarıyla peyzaj düzenlemelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bol güneşi sever, tüm güneş alan yerlere dikilmelidir. Toprak drenajı iyi olan kumlu toprakları gelişirler. Su isteği çoktur. Hastalıklara karşı dirençsizdirler. Geç kalan donlardan zarar gören bitkilerdir. Bakım ihtiyacı orta derecede olup ortalama bir hızda büyür.

Prunus persica 'Nucipersica' – Nektarin

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 5 – 10 metre boy, 5 – 10 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyveleri sonbaharda olgunlaşır. Şeftaliden biraz daha farklı bir lezzeti vardır. Şeftaliye kıyasla daha serttir. Bu meyvelerin yüzeyi parlak ve tüsüzdür.

Çiçek durumu: Pembe renkte açan kokulu çiçekleri ile etkilidir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Meyve bahçelerinde sıkça tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: İyi drene edilmiş toprak ve düzenli bir gübreleme programı gerektirir. Büyüklüğü korumak ve yeni büyümeyi teşvik etmek için ağır budama gereklidir. Isıya ve neme toleranslıdır. Bakıma ihtiyacı çoktur. Aşırı kış, soğuk veya geç dona tahammül edemez. Curculio'ya karşı korunmalıdır.

Morus alba – Ak Dut

Formu: Yuvarlak, V Şeklinde, dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 20 – 22 metre boy, 20 – 22 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Mürekkep tipte olan meyvəsi değişik büyüklüktedir; olgunlaşınca beyaz, beyaz – pembe renk alır ve tatlıdır. Meyve zamanı; ilkbahar sonu, yaz başı, yaz ortası.

Çiçek durumu: Kış sonu – ilkbahar başında krem yeşil renkli kokusuz çiçekler açarlar. Çiçekler, bir evcikli olup yaprakların koltuğunda ve saplı durumlar halinde bulunur.

Peyzajda Kullanım Alanı: Genellikle meyvəsi ve yaprakları için yetiştirilmektedir. Doğal tarzda bahçeler (peyzaj tarzı); kent parkları, meydanlar, sahil bantları, yollar/caddeler (kentsel kullanım alanları); endüstriyel alanlar, sulak alanlar, yaban hayatı alanları (kırsal kullanım alanları) peyzajda kullanım alanlarıdır. Gölge sağlama, görsel perdeleme, rüzgar kıran, ses perdelemesi (mühendislik işlevleri); alan doldurucu, bitki katmanları oluşturma, fon bitkisi, geçiş bitkisi, masif bitkilendirme, soliter (mimarlık işlevleri) ve sonbahar rengi gibi kullanım amaçlarıyla peyzaj düzenlemelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Hava kirliliğini pek sevmez. Hafif asidik toprakları sever. Güneşi çok sever. Suyu sever. Orta şiddette kuraklığa dayanabilseler de ürün kalitesi ve verimi düşer. Kuvvetli budamaya dayanabilirler. Hastalık ve zararlılara karşı dayanıklı bir türdür. Bakım ihtiyacı çok olup hızlı büyür. Toprak istekleri açısından çok verimli olmayan, güçsüz ve kireçli toprakları tercih ederler.

Morus nigra – Kara Dut

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 10 – 15 metre boy, 7.5 – 8 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyveleri olgunlaştığında siyaha yakın bir renk alır.

Çiçek durumu: Çiçekler yeşil ve sarkıktır. Erkek ve dişi çiçekler aynı ağaç üzerinde olabilir. Tohumlar ağustos ve eylül ayları arasında olgunlaşır. Çiçekler monoiktir. Mayıs ve haziran aylarında çiçek açar.

Peyzajda Kullanım Alanı: Özellikle meyve bahçelerinde tercih edilir. Olgunlaşan meyveler dallardan yere düştüğü için hasat için ağaç altında kısa çimler yetiştirmek iyi olacaktır.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bahçelerde görülür. Kumlu, killi ve tınlı topraklara uyumludur. Çok yıllık bir ağaçtır. Nemli toprağı ve güneşli ya da yarı gölgeli bölgeleri tercih eder. Donlara dayanıklıdır.

Morus rubra – Mor Dut

Formu: Dağınık formlu, yuvarlak tepeli ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 10 – 13 metre boy, 10 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Olgun meyve mor renkli, mahoş lezzetlidir. Yendiği zaman dil ve dudakları boyar. Parmaklarda leke bırakır.

Çiçek durumu: Çiçekleri krem – yeşil olup etkili değildir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Türkiye’de herkesin yararlanabilmesi amacıyla genellikle kamuya açık alanlarda, köy meydanı, türbe, cami yakını gibi yerlerde yetiştirilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bol güneşi sever. Toprak koşulları bakımından genellikle seçici değildir. Bununla birlikte en iyi tınlı, kumlu-tınlı ya da killi-tınlı topraklarda yetişir. Toprak pH’sının 6.5 – 7 olması idealdir. Taban suyuna hassastır. Budamaya dayanıklıdır.

Ribes uva-crispa – Bektaşı Üzümü

Formu: Dikenli; yuvarlak, sarkık, dağınık çalı formunda.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy: 1,5 – 3 metre

Meyvesi: Meyve çekirdeksiz/sulu/küçük meyve lezzetli, yeşilimsi, yumurta biçimli, 10-20 mm çaptadır.

Çiçek durumu: Çiçeklenme (Mart - Nisan) olup çiçek durumu tekil veya 2-3 çiçekli salkım

Peyzajda Kullanım Alanı: Tek veya gruplar halinde açık alanlarda, çit bitkisi ve yer örtücü olarak, meyve bahçelerinde kullanılır. Çalılıklar, tarlalar, yol kenarları ve antropojenik habitatlarda doğal gelişim gösterir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Güneşli, yarı gölge yerlerde iyi gelişim gösterirler. Orta nemli toprakları sever. Su isteği azdır.

Rubus idaeus – Ahududu (Frambuaz)

Formu: Dikenli; yuvarlak, sarkık, dağınık çalı formunda.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy: 0.5 – 1.5 metre

Meyvesi: Meyveleri kırmızı, sulu ve orta boyludur. İkinci yılında meyve verdikten sonra bitki kurur. Beyaz küçük çiçekleri kümeler oluşturarak açar, kırmızı meyveleri sonbaharda olgunlaşır. Son 30 yılda sarı, beyaz ve siyah meyveli ahududular da yetiştirilmiştir. Çileğe benzer tipte kırmızı renklidir. Ahududu tek bir meyveden değil, çok sayıda etli ve çekirdekli meyvenin bir araya kümelenmesinden oluşur. Böğürtlenden farklı olarak meyve dalından koparıldığında, ortasındaki göbek bölümü dalda kalır ve meyvenin ortasında bir boşluk oluşur. Birleşik meyvenin her bir parçasının içinde bulunan çok küçük çekirdek, bitkinin tohumudur.

Çiçek durumu: Çiçeklenme zamanı yaz (Temmuz) olup çiçekleri beyaz renkli ve küçüktür. Yalınkat açar.

Peyzajda Kullanım Alanı: Tek veya gruplar halinde açık alanlarda, çit bitkisi ve yer örtücü olarak, meyve bahçeleri ile kap içinde balkon, teras ve çatı bahçelerinde de kullanılabilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Toprak ayırt etmeden her iklimde yaşarlar. Yarı gölge yerlerde iyi gelişim gösterirler. Su isteği azdır.

Rubus fruticosus – Bögürtlen

Formu: Sarmaşık çalı formunda; tırmanıcı ve arsız bitkilerdir. Görüntüsü ve rengi ise hem dikkat çekici, hem de sevimlidir.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy: 1.2 – 1.5 metre

Meyvesi: Meyveleri ekşi – tatlı, siyah ve yuvarlaktır. Hazirana doğru meyve vermeye başlar. Gövdeleri silindirik şekilli, içi dolu dikenli dallar önce yukarı doğru büyür sonra aşağı doğru kıvrılır. Genellikle 1 – 3 metre boylarında değişiklik gösterir ve oluşmuş olduğu sarmaşığın üzerinde çok sayıda bögürtlen bulunur. Toplaması da oldukça kolaydır ve yetiştirme aşaması tamamlandıktan sonra oldukça yumuşak bir meyve olduğu için dalından çabuk ayrılır.

Çiçek durumu: Mayıs ayında çiçek açmaya başlar. Mayıs ayından ağustosa kadar çiçeklenmesi devam eder. İlbaharda yoğun açan beyaz çiçekler temmuzdan ekim sonuna kadar meyveye döner.

Peyzajda Kullanım Alanı: Genelde fundalıklarda, çalılıklarda, yol kenarlarında ve bahçe çitlerinde yetişir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Bögürtlen doğada kendi kendine yetişen bir bitkidir. Bögürtlen için özel bir yetiştirme yeri ya da uygulaması bulunmaz. Bitki, kendisine uygun olan her yerde kendiliğinden oluşumunu sağlar ve gelişim aşamasını da doğanın katkısı sayesinde tamamlar. Bol suyu sevdiği için yağmurlu alanlarda sık olarak bögürtlenlere rastlama şansı bulunur. Sarmaşık halinde büyür ve gelişimini de bu sayede tamamlar. Sarmaşık olarak meydana gelmesinin yanı sıra yerde sürünerek oluşumunu tamamlayan bögürtlenlere de rastlamamız mümkün olur.

Malus sylvestris – Yabani Elma

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 7 – 15 metre boy, 10 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: 3 – 4 cm çapında yalancı sulu meyve, alt ve üstten basık küreler biçiminde, olgunlukta pembemsi sarı yeşil renkte ve üzeri kırmızımsı lekelidir.

Çiçek durumu: Çiçeklenme zamanı bahar (Nisan) olup çiçekler az sayıda çiçekten oluşmuş şemsiyemsi salkım, çanak yaprak küçük ve tüylü, taç yapraklar 5 adet dışı pembe, içi beyazdır. Yapraklanmadan önce çiçek açar.

Peyzajda Kullanım Alanı: Park ve bahçelerde kullanılır. Çok sayıda melezi ve kültür formları vardır. Çiçeklerinin görünümü oldukça güzeldir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Soğuğa dayanıklıdır. Güneşi sever ve yarı gölgeye dayanıklıdır. Besince zengin, nemli, serin, kalkerli ve derin toprakları sever.

Malus pumila (Malus domestica) – Elma

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 4 – 10 metre boy, 3 – 5 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyve kırmızı, büyük ve biraz kaba bir cilde sahiptir.

Çiçek durumu: Çiçek rengi pembe – beyaz olup kokulu ve uzun ömürlüdür. Çiçeklenme zaman aralığı ilkbahardan geç baharadır.

Peyzajda Kullanım Alanı: Ekseriyetle meyve bahçelerinde tercih edilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Tam güneş ister. Bu ağaç soğuk-dayanıklı, küçük boyutlu ve genellikle alternatif yıllar taşır. Sağlıklı ve verimli ağaçları sigortalamak için dikkatli bir erken eğitim, yıllık budama ve şekillendirme gereklidir. Bazı çeşitler kendi kendine tozlaşma ile meyve kurabilirken, diğerleri çapraz tozlaşma gerektirir. Elma ağaçları, çeşitli zararlılara ve hastalıklara karşı hassastır, ancak uygun bir şekilde bakıldığında çok faydalıdır. Meyve üretimi için tozlaşma gereklidir. Elmaları birçok farklı çeşitte, büyüklükte, renkte ve tatta; yılın her mevsiminde taze olarak bulabiliriz.

Prunus domestica – Erik

Formu: Dağınık formlu ağaç.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy ve Çapı: 5 – 6 metre boy, 5 – 9 metre çap (tepe çapı/yayılım) yapar.

Meyvesi: Meyveler cinsine bağlı olarak haziran ve eylül aylarında olgunlaşır. Etili büyük, mor derili meyveler taşır. Meyve rengi yeşil-sarıdan neredeyse siyaha kadar değişir.

Çiçek durumu: İlkbahar ortasında pembe – beyaz renkte açan oldukça gösterişli çiçekleri ile etkilidir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Ekseriyetle meyve bahçelerinde tercih edilir. Kirli hava şartlarına dayanıklıdırlar. Ön bahçelerde grup ya da tek olarak kullanılabilir.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Kuraklığa, ısıya ve neme toleranslıdır. Oldukça rahat büyüyen bu bitki fazla toprak ayırt etmez. Hafif derin, nemli, iyi drenajlı topraklardan hoşlanırlar. Ilıman iklim bitkisidirler. Genellikle donlara karşı duyarlıdırlar. Işık ya da yarı gölge ortamlardan hoşlanırlar.

Ankara İçin Uygun Olan Erik Fidanı Çeşitleri

Erik fidanı soğuklama ihtiyaçları birbirinden farklıdır. Genel olarak tavsiye edilen erik fidanı çeşitleri can erik, cin erik, papaz erik, red beauty, obilnaja, black amber, black diamond, santa rosa, friar, black star, briton erik, kebab eriği, stanley, black splendor eriği, mürdüm eriği gibi erik çeşitleri dikelebilmektedir.

Vitis vinifera – Üzüm (Yerli Asma/Gök Üzüm)

Formu: Üzüm asmaları tırmanıcı bir bitkidir.

Yaprak Dökme Durumu: Yaprak döker.

Boy: 20 metre

Meyvesi: Meyveleri tatlı ve sulu olur, meyve tanelerinin içinde 1-4 arasında çekirdek vardır. Meyveleri eylül ayında olgunlaşır. Beyaz ve kara üzüm olmak üzere farklı türleri vardır.

Çiçek durumu: İki çiçek tipi görülmektedir. Bunlar erdişi (hermafrodit) ile fonksiyonel dişi yani morfolojik erdişi fizyolojik dişi çiçeklerdir. Erdişi çiçeklerde erkek ve dişi organ genellikle normal, morfolojik erdişi fizyolojik dişi çiçeklerde ise erkek organlar tozlanma ve döllemeyi engelleyecek kusurlara sahiptir.

Peyzajda Kullanım Alanı: Yüzey kaplama elemanı, gölgeleme elemanı, vurgu elemanı, fonksiyonel eleman, sınır elemanı, perdeleme elemanı, faydalanma amaçlı olarak peyzaj düzenlemelerinde kullanılır.

Ekolojik İstekleri ve Bakımı: Her çeşit toprakta yetişen asma ılıman iklim bitkisidir. Meyveleri olgunlaştıktan sonra toplanır. Eğer meyve olarak tüketilecekse elle toplanması gerekir. Üzüm dikimi aşılı fidanla yapılır.